

Dosarul nr. 2ra-360/22
2-20089507-01-2ra-04042022

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) S. Vasilache
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulgheru

Î N C H E I E R E

11 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tacu Olga
împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin
acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor
judecătorești,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2021,

c o n s t a t ă :

La 27 iulie 2020, Tacu Olga a depus cerere de chemare în judecată împotriva
Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile
ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor
judecătorești.

În motivarea acțiunii, Tacu Olga a menționat că prin sentința Judecătoriai
Buiucani, mun. Chișinău din 03 aprilie 2015, a fost recunoscută vinovată în
săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) din Codul penal, fiind dispusă
și încasarea în beneficiul SRL "Gonvaro-Con" a sumei de 317 460 de lei cu titlu de
prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015, s-a
casat sentința Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău din 03 aprilie 2015 în latura
penală și s-a pronunțat în acest sens o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru
prima instanță, prin care a fost eliberată de răspundere penală în baza art. 196 alin.
(4) din Codul penal în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la
răspundere penală, iar în rest, sentința a fost menținută.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2016, a fost casată decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2015 și s-a dispus rejudecarea cauzei în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2016, s-a casat integral sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 03 aprilie 2015 și s-a pronunțat în aces sens o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost achitată pe art. 191 alin. (5) din Codul penal din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 ianuarie 2017, s-a casat decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2016 și s-a dispus rejudecarea cauzei în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017, s-a casat integral sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 03 aprilie 2015 și s-a pronunțat în aces sens o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 191 alin. (5) din Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de 8 ani și o lună de închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu încasarea în beneficiul SRL "Gonvaro-Con" a sumei de 317 460 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 12 decembrie 2017, s-a casat decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 mai 2017 și s-a dispus rejudecarea cauzei în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2018, s-a casat integral sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 03 aprilie 2015 și s-a pronunțat în aces sens o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost achitată pe art. 191 alin. (5) din Codul penal din motiv că fapta nu a fost comisă de inculpată.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 18 septembrie 2019, s-a decis inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău și partea vătămată SRL "Gonvaro-Con" împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 06 noiembrie 2018.

Reclamanta a invocat că cauza penală nu a fost de o complexitate majoră care să justifice durata de 4 ani de examinare.

Tacu Olga a solicitat încasarea de la Ministerul Justiției a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei penale.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 iunie 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Tacu Olga.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Olgăi Tacu suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, cererea a fost respinsă.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că Tacu Olga a fost condamnată în mod ilegal de 3 ori, inclusiv procesul

de judecată s-a prelungit în mod nejustificat, abuziv și excesiv, fapt ce a avut efect extrem de negativ asupra bunăstării psihologice a acesteia.

Așadar, în speța dedusă judecătii, instanța a atestat existența unei sentințe de achitare definitive și irevocabile în privința Olgăi Tacu, iar în contextul dat, în temeiul art.390 din Codul de procedură penală, sentința de achitare duce la reabilitarea deplină a inculpatului.

Deci, instanța de judecată a constatat că în cazul dat, reclamanta Tacu Olga dispune de dreptul subiectiv la repararea prejudiciului moral cauzat prin condamnare ilegală, or, în privința acesteia a fost emisă o sentință de achitare, rămasă irevocabilă, iar în condițiile date apare obligația de compensare a prejudiciului, obligație care este pusă în seama bugetului de stat, conform art.13 alin.(1) din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998.

Prin urmare, instanța a considerat că reclamanta este în drept de a solicita repararea prejudiciului moral cauzat prin condamnare ilegală.

La fel, instanța a reținut că cauza penală intentată în privința Olgăi Tacu s-a examinat mai mult de 5 ani și 6 luni, interval de timp foarte îndelungat în care reclamanta s-a aflat într-o incertitudine continuă.

În aceeași ordine de idei, instanța a considerat întemeiate argumentele reclamantei precum că examinarea îndelungată a cauzei penale intentate în privința sa a avut un efect extrem de negativ asupra bunăstării psihologice.

Drept urmare, reieșind din circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, luînd în considerare suferințele psihice suportate de către Tacu Olga în urma tragerii ilegale la răspundere penală, gradul trăirilor negative și disconfortul suportat odată cu supunerea acesteia urmăririi penale, de stresul și de efectele psihice provocate, instanța de judecată a conchis că suma de 50 000 lei constituie o satisfacție echitabilă în vederea reparării prejudiciului moral suferit.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2021, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 03 iunie 2021.

La 24 februarie 2022, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a invocat interpretarea în mod eronat a legii de către instanțele de judecată, aplicarea eronată a normelor de drept material, precum și aprecierea arbitrară a probelor de către instanțele de judecată.

În motivarea recursului, a invocat că pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, necesită de a fi întrunite cumulativ (minim o condiție), atât circumstanțele prevăzute de art. 6 - dreptul la repararea prejudiciului, cit și de art. 3 - cazurile de reparare a prejudiciului material și moral. Prin urmare, normele legale în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

La caz, recurentul a specificat că motivarea instanței de apel precum că reclamanta este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în temeiul Legii nr.1545, este nefondată și eronată, or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

Deci, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite.

Or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

Prin urmare, recurentul a reiterat că la materialele cauzei nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a instanței de judecată (ex. încheiere interlocutorie), a judecătorului de instrucție, sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

La fel, a relevat că nu s-a demonstrat prin mijloace de probă, în ce constă reputația reclamantei Tacu Olga anterior intentării urmăririi penale și modificarea acesteia prin raportare la percepția cetățenilor, după data finisării examinării cauzei în instanța de judecată.

Astfel în opinia recurentului, motivarea în cauză reprezintă doar o simplă speculație cu privire la o eventuală lezare a reputației și aceasta nu atinge un anumit grad de certitudine.

De asemenea, a susținut că la adoptarea soluției, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că mărimea prejudiciului moral urmează să fie proporțională cu sumele acordate de Curtea Europeană în cauze care vizează violări similare ale Convenției și care sunt îndreptate împotriva Republicii Moldova sau a țărilor cu un nivel de dezvoltare economică comparabil cu cel al Republicii Moldova.

La 05 aprilie 2022, instanța de recurs a expediat în adresa intimetei copia recursului, însă plicul expediat în adresa Olgăi Tacu a fost restituit cu mențiunea ”nereclamat” (f.d. 13-14 Vol. II).

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a emis dispozitivul deciziei la 24 noiembrie 2021, însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei motivate, la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 24 februarie 2022, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo

împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Mariana Pitic

Victor Burduh